

NOGOMET JE ZA VSE. V NJEM VSAK OD NAS NAJDE NEKAJ ZASE.

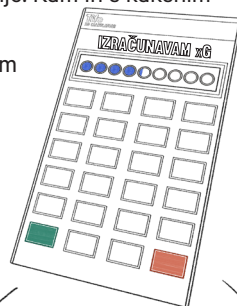
TA KNJIGA JE VODNIK PO NJEGOVIH ŠTEVILNIH PLASTEH. ZEMLJEVID, KI VAS BO USMERJAL PO TEJ IGRI. OD NJENIH ZAČETKOV IN OSNOVNIH NAČEL – PRAVILA O PREPOVEDANEM POLOŽAJU, POSTAVITEV, IGRIŠČA – DO SODOBNIH TRENDOV IN IZZIVOV, KI GA ČAKAJO V PRIHODNOSTI.

VSAKO POGAVJE JE VODILO. POIMENOVALI SMO JIH PRAVILA, VENDAR SO BOLJ PREDLOGI.

Danes je nogomet na igrišču bolj zapleten kot kdajkoli prej, obenem pa tudi zunaj njega predstavlja veliko več. Trenerji kot arhitekti snujejo zapletene taktične načrte, odločevalci pa ta šport pogosto uporabljajo kot orodje mehke moči ali za pridobivanje finančnih koristi. Med enim in drugimi pa je še ogromno stvari, ki jih pogosto podcenjujejo. **Mi nogomet cenimo.**

Čeprav bo nogomet še naprej rasel in se razvijal, smo to knjigo napisali kot priručnik za navijače, da boste še bolj uživali v igri. Želimo vas pospremiti na potovanje. Kam in s kakšnim namenom? **To je odvisno od vas.**

Bistvo nogometa so, in vedno bodo, seveda predvsem goli, preigravanja in podaje. Toda na igrišču je vse skupaj lahko videti kot kaos. Kakšen je namen vsakega igralca? Kaj počnejo, ko nimajo žoge? Kakšna je postavitve oziroma formacija ekipe in kaj želijo z njo doseči? **Upamo, da vam bomo na naslednjih straneh pomagali odgovoriti na nekatera od teh vprašanj – ali pa vam bomo vsaj ponudili orodja, s katerimi si boste lahko izoblikovali svoj pogled.**

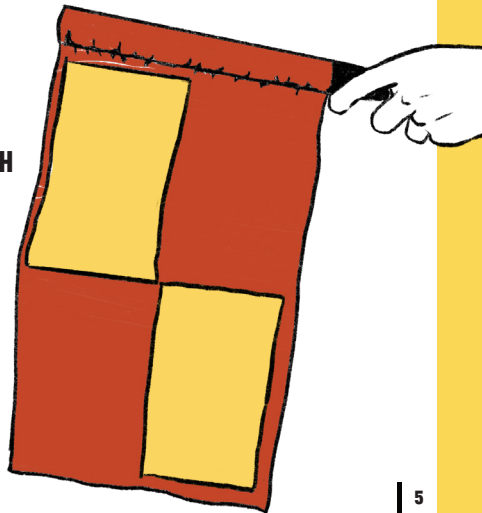
»Sprožilci pritiska«, »consko pokrivanje«, »dvojna podaja«, »preusmerjanje igre«; **razložili bomo vse te in številne druge izraze ter pojasnili, od kod izvirajo.** Prav tako se bomo lotili nekaterih mitov, pogledali, zakaj prekrški niso vedno slabi, zakaj igranje z več branilci ni vedno obrambna poteza in zakaj ne smete robantiti, ko vaša ekipa izvede kratki kot.

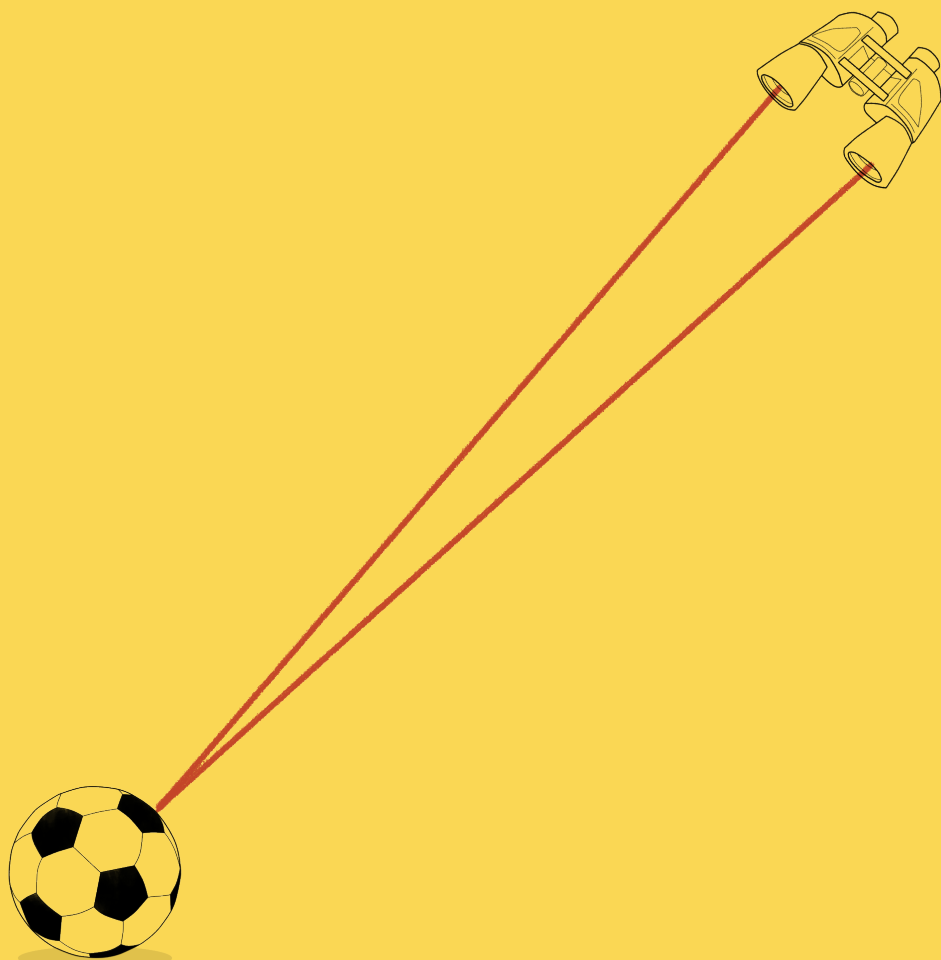
KAKO BI MORALI GLEDATI NOGOMET?

PRAVZAPRAV KAKORKOLI KDO ŽELI. TO KNJIGO SI PREDSTAVLJAJTE KOT PROSPEKT O TEM, KAJ TA IGRA PONUJA. TAKO REKOČ KATALOG NOGOMETNIH PRAVIL, OBIČAJEV IN ZANIMIVOSTI TER POKLON NJEVOI EDINSTVENOSTI.

Ne bomo se omejili le na igrišče. Razpravljamo o vse večjem pomenu podatkov in o tem, zakaj so statistiki v številnih klubih med najdragocenejšimi, čeprav nevidnimi sodelavci. Kaj so pričakovani goli in kdo so športni direktorji? Zakaj ima lahko trener za vmetavanje ključno vlogo? Kako nogometni klubi najdejo igralce in zaslužijo denar?

Tudi o tem bo tekla beseda.

1

NE GLEJ ŽOGE

Na novo opredelite svoje
razumevanje, *kaj in kje* se dogaja.

NA POVPREČNI NOGOMETNI TEKMI IMA POVPREČEN NOGOMETAŠ 4,6 % VSEH DOTIKOV ŽOGE. TO POMENI Približno 60 DOTIKOV NA TEKMO V ZADNJI SEZONI ANGLEŠKE PREMIER LEAGUE. IZ TEGA SLEDI, DA JE VEČINA IGRALCEV SKORAJ 86 MINUT IGRE BREZ ŽOGE.

Kot nogometni navijači smo vajeni spremljati dogajanje: opazovati žogo in igralca, ki jo ima. To je očitna in najbolj zabavna izbira. Vendar sta žoga in igralec ob njej le vrh ledene gore.

To je zato, ker povprečen igralec v 86 minutah, ko nima žoge v posesti, ne stoji na mestu. Giblje se, pritiska, pokriva in se premešča. Z drugimi besedami, vpliva na igro. Nogomet se večinoma dogaja v teh trenutkih, a kot gledalci skoraj vse to sregledamo.

Morda tega ne ponazarja noben igralec bolje kot Xavi Hernández, nekdanji organizator igre Barcelone. Xavija se – razumljivo – spominjamo po njegovi sposobnosti razdeljevanja žog, vendar je pogosto prav njegova sposobnost sprejemanja žoge, iskanja prostora in odkrivanja soigralcem, da mu podajo žogo, omogočila, da je zares organiziral igro.

Xavi je v svoji izjemno vplivni karieri morda najbolje nastopil v finalu lige prvakov leta 2011 proti Manchester Unitedu na Wembleyju. **Od 922 dotikov žoge, ki jih je imela Barcelona tistega večera, jih je Xavi prispeval 156, kar je izjemna stopnja sodelovanja: to je bilo 17 % vseh dotikov njegove ekipe in 11 % vseh na tekmi.**

Tisti, ki so Xavija opazovali samo takrat, ko je imel žogo, so videli nekaj lepih trenutkov, ki so spremenili potek tekme. Toda tisti, ki so ga spremljali vseh 90 minut, so bili priča resnični razsežnosti njegove avtoritete – kako se je gibal v prostoru, da bi bil na voljo za sprejemanje podaj, kako se je vračal v obrambni položaj in kako je nenehno pozorno spremljal igro in načrtoval, kam bo usmeril naslednjo podajo, še preden je dobil žogo.

ČE JE IMEL 156 DOTIKOV, JIH JE IMEL ZATO, KER SE JE 156-KRAT ODKRIL.

11

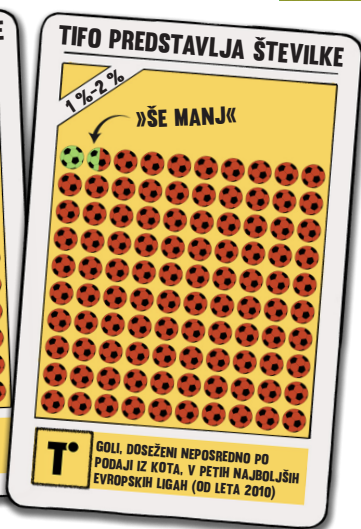
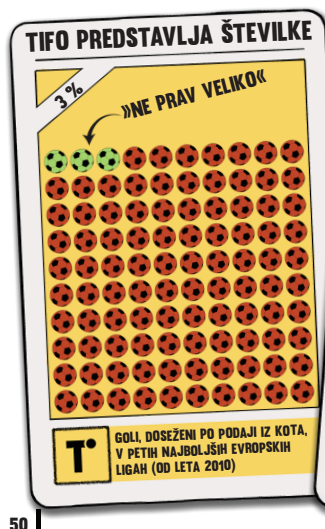
PODAJE IZ KOTA SO MANJ UČINKOVITE, KOT MISLITE

**Zgodba o pričakovanjih
in uspešnosti**

TEČE ZADNJA MINUTA TEKME. EKIPA, KI LOVI GOL ZAOSTANKA, IZSILI KOT. NAVIJAČI SO NA NOGAH: STADION HRUMI V PRIČAKOVANJU ZADNJE PRILOŽNOSTI.

TODA ALI JE TO RES PRILOŽNOST? ČE JE, NI ZELO VELIKA.

Od leta 2010 je v petih najboljših evropskih ligah samo 3 % podaj iz kota obrodilo gol. Pri golih neposredno iz kotov (kar pomeni, da so bili doseženi že z naslednjim dotikom), je ta delež le med 1 in 2 %.

Če pogledamo nekoliko širše, vidimo, da samo 7 % kotov sploh pripelje do strela na gol, kaj šele do dejanskih golov. No, vemo pa vsaj to, da je verjetnost, da bo gol sledil strelu v okvir vrat po podaji iz kota, razmeroma velika.

Težava se začne že prej. Morda zato, ker štiri od desetih podaj iz kota niti ne gredo mimo prvega branilca.

**ZAKAJ SO TOREJ
NOGOMETAŠI TAKO SLABI
V IZVAJANJU KOTOV?**

Saj niso. Bolj gre za to, da koti niso to, kar se zdi. Pričakovanje navijačev vzbuja občutek priložnosti za gol, sam scenarij pa ne.

Podaja iz kota je strel s stičišča stranskih črt pod neugodnim kotom v gnečo v kazenskem prostoru, kjer je število branilcev praviloma večje od števila napadalcev. In kjer bo vratar verjetno ujel ali odbil žogo, ki pride v njegov prostor (manjši pravokotnik znotraj kazenskega prostora).

Da bi bil iz kota dosežen gol, se mora hkrati zgoditi več stvari. **Zato so navijači napadalne ekipe v približno 98 od 100 primerov po kotu razočarani.**

Vsi podatki: Statista Perform

MANJ KOT IMA NASPROTNIK PROSTORA, LAŽJE SE JE BRANITI PRED NJIM. TODA OBRAMBA NI VEDNO SAMO ODZIVNA; VČASIH TUDI USTVARJA SITUACIJE, KI DAJEJO EKIPI BOLJŠE MOŽNOSTI, DA PRIDE DO ŽOGE.

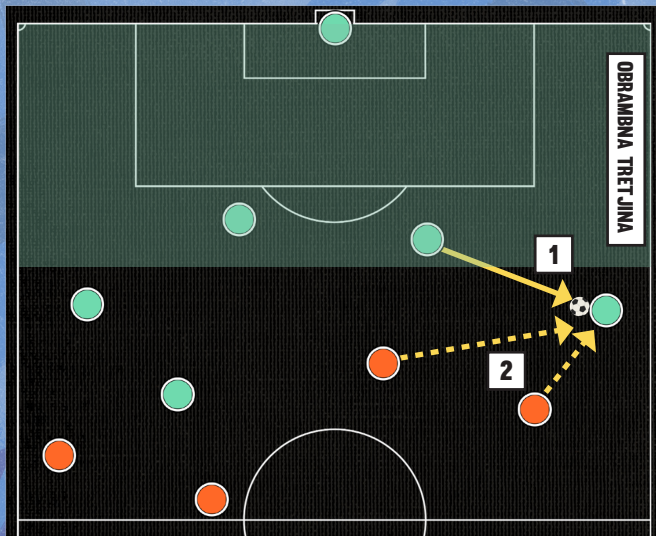
DOBER PRIMER SO »SPROŽILCI PRITISKA«.

Pritisk ali »presing« je usklajeno in strukturirano prizadevanje za ponovno osvojitve posesti s preganjanjem in zapiranjem nasprotnika.

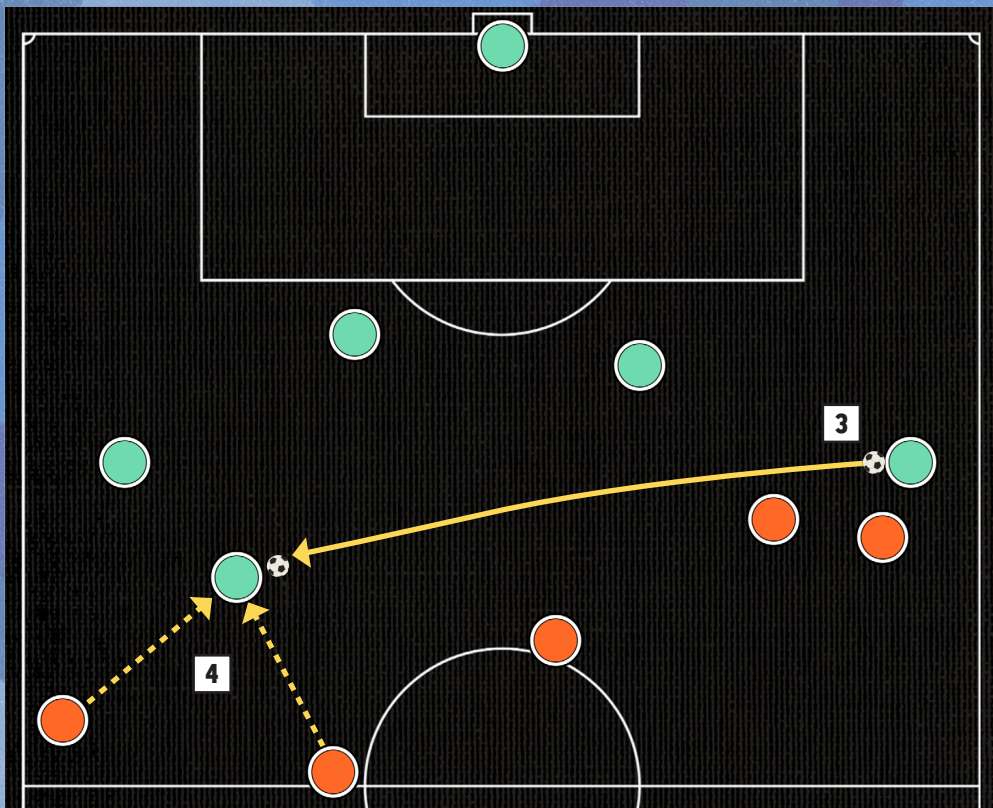
Temelji na »sprožilcih«. To so dogodki v igri, ki dobesedno »sprožijo« pritisk – gre za vrsto trenerskih navodil, ki igralcem sporočajo, kdaj naj se premaknejo proti žogi ali igralcu, ki jo ima v posesti.

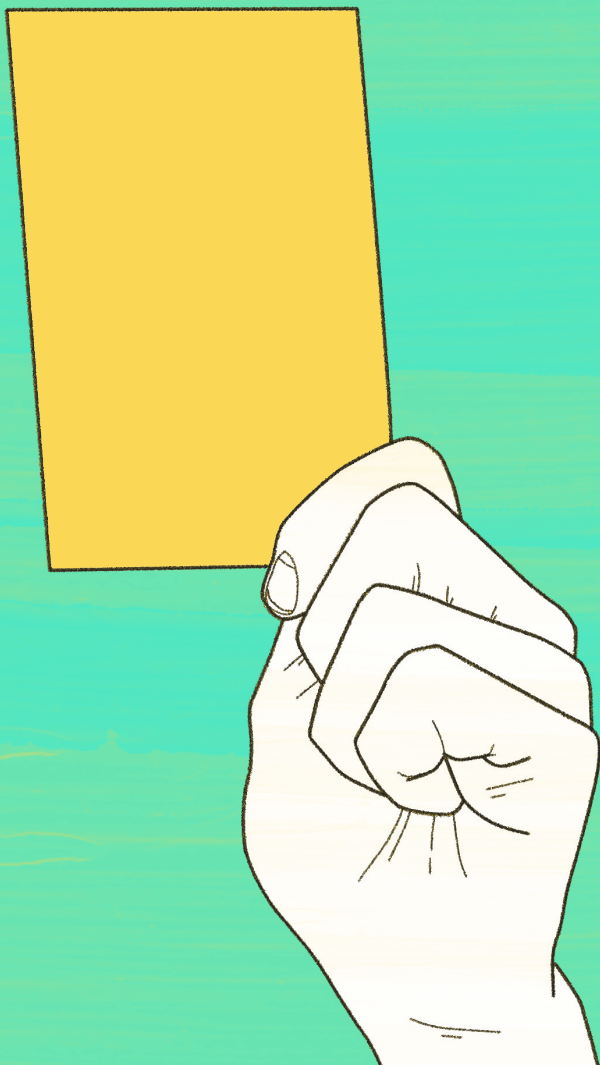
Zelo pogost sprožilec pritiska je podaja žoge igralcu blizu stranske črte. Razlog je preprost. Igralci potrebujejo možnosti za podajo, ob stranski črti pa ima igralec večino možnih kotov za podajo zaprtih. **Stranska črta deluje kot dodatni branilec** in zagotavlja, da lahko igralec, ki ima v posesti žogo, podaja samo stran od črte, sicer žoga konča v avtu.

To je seveda še posebno nevarno, če je igralec, ki prejme podajo, v svoji **obrambni tretjini**, saj je lahko vmetavanje tam orožje za napadalno ekipo. Ekipe, ki pritiskajo visoko, želijo nasprotnika stisniti k stranski črti in ga ograditi. Ker je igralec pod pritiskom, žogo bodisi brenc v avt bodisi jo mora nevarno podati v polje, kjer ima nasprotnik več igralcev, ki prežijo nanjo. Če jo osvojijo, lahko preidejo v napad.

Seveda lahko zelo dobre ekipe to izkoristijo tako, da igrajo proti stranski črti in s tem nasprotnika pritegnejo na eno stran igrišča, nato pa odigrajo dolgo podajo na drugo, bolj odprto stran. Vendar je to težko doseči in zahteva veliko spretnosti ter nekaj poguma, saj so dolge podaje čez igrišče tvegane, ker jih lahko nasprotnik prestreže na nevarnem območju. **Za večino ekip je veliko bolje, da se izogibajo igranju blizu črte in tako nasprotniku ne omogočijo dodatnega branilca.**

20

PREKRŠKI SO LAHKO KORISTNI

**Vzpon taktičnega prekrška
v sodobnem nogometu**

ALI SE JE TREBA IZOGIBATI PREKRŠKOM? NO, NE VEDNO. VČASIH SO DEL STRATEGIJE EKIPE IN NUJNO SREDSTVO, S KATERIM SE EKIPA ZAŠČITI. ČEPRAV TO NI ZNAČILNO LE ZA VELIKE KLUBE, PA ŠE POSEBEJ VELJA ZA EKIPE, KI IMAJO VELIKO POSESTI.

Ekipe Pepa Guardiole so se na primer v napadu po navadi organizirale v formaciji 2-3-5. To ustvarja veliko ugodnih številčnih neravnovesij v napadu, vendar lahko v primeru preobrata – ko izgubiš žogo ali jo nasprotnik osvoji – izpostavi preostale obrambne igralce in jih oslabi.

Da bi to nevarnost zmanjšali, se enemu igralcu – pogosto je to obrambni vezist – dodeli odgovornost, da prekine vse, kar se razvije. To so bili **Sergio Busquets** pri Barceloni, **Javi Martínez** pri Bayernu iz Münchna in – dolgo časa – **Fernandinho** pri Manchester Cityju.

Seveda imajo odgovornost tudi drugi igralci, vendar je zamisel dovolj jasna: prekiniti napad, še preden se začne, z mehкими prekrškmi, ki so redko kaznovani z rumenim kartonom – recimo z vlečenjem za dres ali majhnim spotikom.

In v tem je Guardiolaov Manchester City zelo dober – čeprav statistika tega ne kaže vedno.

V sezoni 2018–19, ki se je končala z zmago Cityja v Premier League, so na primer storili 328 prekrškov, kar je bilo drugo najmanjše število v tem tekmovanju. Toda če poznamo ozadje, postane vzorec – in taktika – jasnejši.

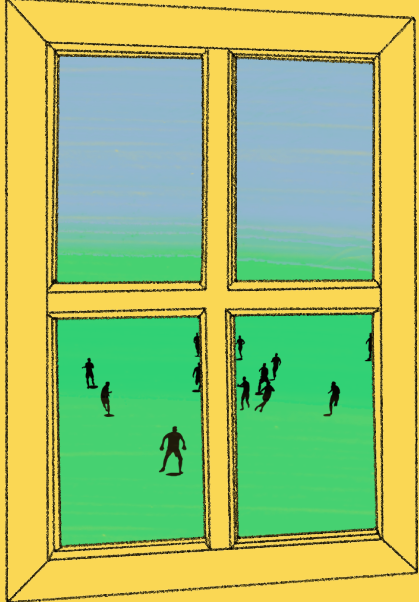
City je imel v tisti sezoni v povprečju 67,8-odstotno posest, kar pomeni, da je bilo teh 328 prekrškov storjenih v 32,2 % časa brez žoge. V Premier League je žoga v igri v povprečju približno 60 minut na tekmo, kar pomeni, da je bilo – vsaj v tej sezoni – 328 prekrškov ali 8,6 na tekmo zgoščenih v 20 minutah vsake tekme, ko City ni imel žoge – to pa pomeni **en prekršek na vsakih 140 sekund**.

Watford je v isti sezoni storil 483 prekrškov. Z 12,7 na tekmo je bilo to največ v ligi. Vendar so imeli v povprečju le 44,3-odstotno posest. Če uporabimo našo formulo, ki upošteva čas, ko je bila žoga dejansko v igri, dobimo podatek, da je Watford na vsaki tekmi v povprečju preživel približno 33 minut brez žoge, kar pomeni, da je storil prekršek – približno – vsakih 156 sekund, ko ni imel žoge. **Watford je storil več prekrškov, toda Manchester City jih je delal pogosteje.**

(Obstajajo tudi zadržki. Ekipe ne dela prekrškov samo, ko nima žoge, in seveda so naše ocene grobe. So samo oris, ki pa vseeno ponuja novo perspektivo.)

Namenski prekršek je sporna taktika, saj se lahko zdi cinična in preprečuje akcije, iz katerih se pogosto razvijejo priložnosti za zadetek in privlačen nogomet, vendar ostaja legitimno orodje za ekipe, ki se želijo zaščititi pred hitrimi prodori.

21

**VČASIH JE
DOBRO, ČE SE
V SLUŽBI ULEŽEŠ**

Pojav
»ležečih policajev«

LETA 2018 JE MARCELO BROZOVIĆ, IGRALEC MILANSKEGA INTERJA, NA TEKMI SKUPINSKEGA DELA LIGE PRVAKOV NA CAMP NOU V BARCELONI ZAČEL TREND, KI SE JE NATO RAZŠIRIL KOT POŽAR.

Brozovičev Inter je čakal, da Barcelona izvede prosti strel z roba njegovega kazenskega prostora, in Hrvat je v zadnjem trenutku uganil, da bo Luis Suárez usmeril svoj strel pod živim zidom, zato se je vrgel na tla za svojimi soigralci in uspešno odbil žogo čez prečko.

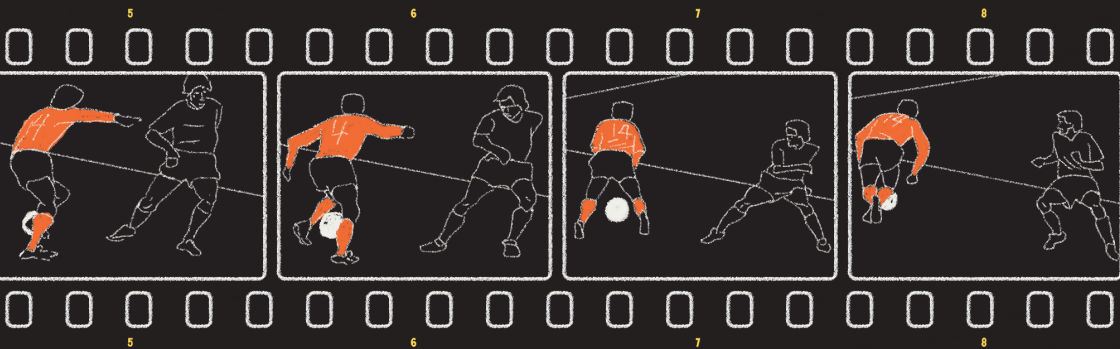
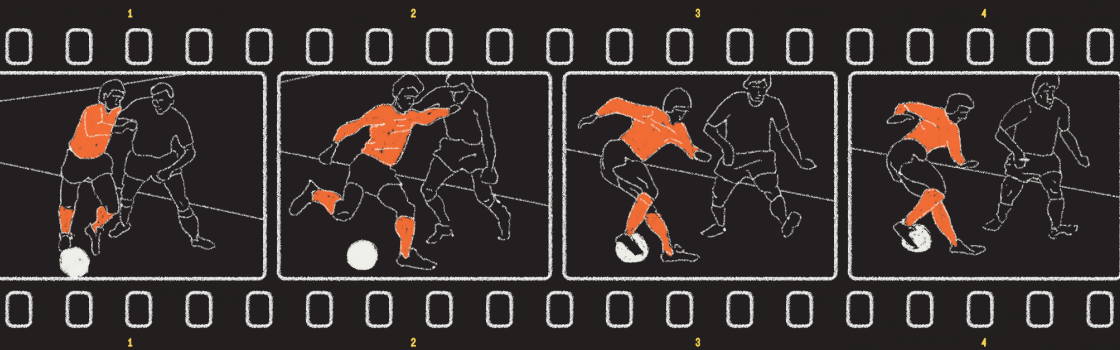
To se ni zgodilo prvič, vendar je bila to točka, ko se je ta pristop splošno uveljavil. **Zdaj le redko vidimo živi zid, postavljen brez igralca, ki leži za njim – brez »ležečega policaja«.** Da, zdaj ima tudi svoje ime.

Za nekatere je to še vedno modna muha, vendar ti ne upoštevajo jasne logike v ozadju tega pristopa. Navidezni trdni temelj ob vznožju živega zidu odvzame priložnost za zvijačen nizek prosti strel, ki je iz bližine lahko še posebno učinkovit. Suárez ga je že izvajal, med drugimi pa ga je imel v svojem repertoarju tudi brazilska legenda **Ronaldinho**. Poleg tega ležeči igralec stoječim moštvenim tovarišem v zidu omogoči, da se osredotočijo na to, za kar so tam, torej da skočijo čim višje in ne skrbijo, da jih bo pri tem kdo ukanil.

To pa je najbolj pomembno ob prostem strelu z razdalje 25 metrov, saj čim višje živi zid skoči, tem težja je tehnika, da se žoga dvigne in preleti branilce, nato pa se pravočasno spusti v mrežo. Ležeči policaj tudi onemogoči nizek strel proti vratom – kar bi lahko bila lažja pot –, zato je postalo doseganje zadetkov iz prostih strel iz bližine veliko težje.

22

PUSTILI SO PEČAT:
JOHAN CRUYFF

(1947-2016)

**Boter
Barcelone**

VERJETNO NE PRETIRAVAMO, ČE REČEMO, DA NIHČE NI IMEL TAKO VELIKEGA VPLIVA NA NOGOMET KOT JOHAN CRUYFF.

Kot igralec je bil Cruyff utelešenje vsestranskega in inovativnega Ajaxa in Nizozemske v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Močno so pritiskali, izpopolnili rotacije položajev in uporabljali libera: prostega branilca, ki se je pomikal naprej v sredino igrišča, prenašal žogo in se kot dodatni igralec priključil osrednji trojici, s čimer se je Cruyffov priljubljeni sistem 4-3-3 spremenil v sistem 3-4-3.

Cruyff je bil najboljši nogometaš v državi, pa tudi kulturna ikona. Karizmatični in nadarjeni Cruyff ni imel dlake na jeziku, ko je želel povedati svoje mnenje o nogometu ali čem drugem. Zavzemal se je za boljše plače in sponzorske pogodbe za igralce ter bil eden prvih, ki je razumel komercialni potencial vrhunskega nogometaša.

Njegov prehod na vodstveni položaj je bil verjetno še pomembnejši. Cruyffovo vodenje **Barcelone**, kluba, v katerem je kot igralec osvojil **špansko prvenstvo** ter svojo drugo in tretjo **zlato žogo**, je postavilo temelje za marsikaj. Cruyff je dajal prednost tehnični dovršenosti nad telesno pripravljenostjo in odpravil zahteve glede telesne višine v La Masii, Barcelonini nogometni akademiji, kar je pozneje omogočilo uspeh igralcev, kot je bil **Andrés Iniesta**. S tem je lahko svoj **nizozemski totalni nogomet** preoblikoval v t. i. **pozicijsko igro**, ki je med letoma **2008 in 2012** dosegla vrhunec s **svetovno prevlado španskega nogometa**.

Med letoma 2008 in 2012 je Španija osvojila dve evropski prvenstvi in eno svetovno prvenstvo, Barcelona pa tri državne naslove in dve ligi prvakov.

Cruyff je združil nenehno željo po izboljšavah in zavezanost napadalnemu nogometu, kar je v naslednjih desetletjih postalo zaščitni znak Barcelone in prispevalo, da je med letoma 2008 in 2012 pod vodstvom njegovega varovanca **Pepa Guardiola** postala verjetno najboljši klub, kar jih je svet kdaj videl. Cruyffu je Guardiolaova nadarjenost padla v oči, ko je opazoval Barcelonino ekipo B, nato pa je okrog njega zgradil svojo ekipo, s katero je osvojil evropski pokal.

**KLJUB SMRTI LETA 2016 CRUYFF IN NJEGOVI
NAZORI ŠE DANES OSTAJAJO OPORNA TOČKA
ZA METODO TRENIRANJA MLADIH IGRALCEV
BARCELONE IN NAČIN IGRE NJENIH EKIP.**

